Ч. 94 Пятниця 29 цьвітня (11 мая) 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адміністрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Старостствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

Що дальше?

Збори „Народної Ради“ відбули ся і принесли з собою то, чого міг кождий, хто бодай трохи слідив спокійно, за розвоєм послідних подій в нашім житю політичнім сподівати ся — розбитє давної партиї народної з різнородних елементів. По заінавґурованю „принципіяльної політики“ мусїло наступити „відпорне становище“, а щоби то становище піддержати, треба було „примиреня партий“. До примиреня не довела анї політика принципіяльна, анї відпорне становище і оно розбило ся; цїла дальша акция оперлась відтак на тій партиї, з котрої вийшла і, розуміє ся, мусїла єї розбити — Для чого? — ми то вже доказали; повторимо тут ще раз коротко: длятого, що на силу виключено від народної роботи тих, що хотять стреміти до тої самої цїли. Можна було задекретувати політику опозициї і то не було би нічого вадило; противно, може навіть було би й помогло, коли вже не в инший спосіб, то бодай тим, що було би удержало цїлу партию яко-тако при купі та не внесло роздору в саму суспільність. Стало ся однакож инакше.

Не думаємо тут наводити того, що говорено на зборах „Народної Ради“. Все то дасть ся схарактеризувати кількома словами: було там богато чувств, котрі на всякий случай треба пошанувати, найбільше пристрасти, випливаючої з всїлякого рода антаґонїзму, особистих амбіций і гнївів та симпатий і антипатий, а лиш дуже маленько розуму і такту політичного. Бесїди, які там виголошено, були зовсїм такі самі, які можна почути що дня, коли зійде ся кількох Русинів і заведуть з собою розмову політичну; они не мали зовсїм характеру зрілої розваги і ясного та глубокого розуміня річи, були лиш обчислені більше на ефект, на розбудженє симпатиї або антипатиї в однім або другім напрямі і длятого цїлі збори робили більше враженє якоїсь розправи судової як нарад політичних. Кождий, що прислухував ся тим нарадам, мусїв винести з них то переконанє, що па них зовсїм не розходило ся о то, чи треба держати ся сего або того напряму політичного, як радше о то, хто має бути політичним репрезентантом тих, що зібрали ся на нараду і що тота політика буде добра, яку буде вести той репрезентант.

Ухвалено отже вести політику опозицийну. Для чого? Як? на що? Що має ся, або що можна буде остаточно нею осягнути — о тім нїхто не говорив, бо о тім — можна сміло сказати, нїхто з тих, що таке ухвалили й не подумав, а певно всї, коли запала така ухвала, були тому раді й думали собі в души: отже видите, ми таки поставили на своїм; так буде, як ми хочемо, а не так, як вам того забагаєсь! По такій ухвалї розійшли ся всї вдоволені, що сповнили велике політичне дїло, бо виратували нарід руский від неминучої загибели. Ану-ж Русинам признано би може знову яку катедру на унїверситетї або які паралельки при ґімназиї — річ дуже небезпечна, бо може навіть і шкідлива, бо хто знає, до чого то все може стреміти. Русини готові би ще за кілька лїт мати цїлий унїверситет та кілька ґімназий, а того преці доси ще не бувало! То небезпечно Не хочемо, нехай буде, як бувало!

Що такі погляди руководили тими, котрі ухвалили на зборах „Народної Ради“ політику опозицийну, виходить ясно, як на долони, зі слів того, в котрого руки зложено провід тої політики. Пос. Романчук сказав преці зовсїм виразно, а „Дїло“ подало то чорним на білім: „Пора заняти рішуче становище супротив правительства. Иншим народам, що ведуть політику опозицийну іде о то, щоби звалити правительство; нам не іде о то, нам не іде о опозицию будь-що-будь, нам ходить, щоби відпорним становищем зазначити невдоволенє Русинів“. — Ото квінтесенция розуму політичного тих, що взяли ся до політики опозицийної. То лиш о зазначуванє невдоволеня Русинів розходило ся? А що дальше? — Зазначувати — то цїль дуже низонька, а робота легка! На то не потреба було аж робити такого заколоту, та розбивати партию. Зазначувати невдоволенє можна на кождім становищи, не лиш відпорнім. Нам однакож видить ся, що кождому політикови, котрий дїйстно бажає добра свому народови і хоче щось для него зробити, повинно розходити ся не о то, щоби зазначувати то невдоволенє, а головно о то, щоби усувати причини невдоволеня, а тогди й невдоволенє само собою щезне. Зазначувати невдоволенє можна й до суду-віку, а мимо того не усуне ся єго, коли не усуне ся причин, що єго викликують. В тім то й цїла ріжниця в політицї тих, що хотять опозициї, а політицї тих, що тій опозициї противні: тамті хотять лиш зазначувати невдоволенє Русинів, а сї думають, що розумнїйше і лїпше єсть усувати всякими можливими на наші сили спосо-

---

4)|

ПРИГОДИ В ПЕЧЕРАХ.*

(Конець.)

Не досить того, що вода вимиває та виж(о)лоблює скали під землею і творить тим способом печери, але она ще й украшає їх та надає їм нераз так дивний та красний вид, якого не в силї придумати собі й найбуйнїйша уява чоловіка. До тої прикраси причиняє ся головно вуглекисле вапно, котрого у звичайній, чистій водї знаходять ся ледви слїди. Коли однакож вода переходить через верхну часть землї, з котрої може набрати в себе значну скількість вуглевої кислоти, ґазу, котрий у великій скількости знаходить ся в т. зв. квасних водах або буркутах, то она розпускає тогди в собі дуже легко вапно. Коли до такої води з розпущеним вапном дістане ся хоч би звичайний воздух і витисне з неї вуглеву кислоту, то зараз виділяє ся з неї вапно і осїдає. (Дуже красний примір того можна бачити у нас н. пр. на водї з керницї монастиря сестер Милосердія в Маріямполи. Керниця в тім монастири єсть на кільканайцять сяжнів глубока а вода в ній при звичайних обставинах буває чиста як сльоза; скоро же у воздусї настане яка зміна і воздух з більшим напором тисне на воду в керницї, то вода буває тогди біла як молоко і єї вже годї пити). Коли отже вода з розпущеною в собі вуглевою кислотою перепливає тоненькими жилочками помежи вапнисте камінє, то розпускає в собі вапно і забирає єго з собою, а коли відтак по дорозї стрітить де на які печери і тут скапуючи поволи із скал стрітить ся з воздухом, то зараз пускає з себе то вапно і оно осїдає поволи або в горі на склепінню печери, або на тім місци, де спадає капля води на єї землю. Висяча в горі капля води випаровує поволи, а на єї місци лишає ся лиш дрібочка вапна. На то саме місце приходить друга, третя, ба й сотна капля і так само, як перше, лишає вапно по собі. З такої води творить ся тогди камінь званий капливцем. На тім місци, де висїла в горі капля, нарастає поволи звисаючий з гори в долину камінь, котрий, як сопель леду на стрісї, єсть там, де держить ся стелї, ширший а чим дальше, тим більше виходить в тоненький кінчик. Такий звисаючий із стелї печери камінь називає ся скапом. Противно дїє ся, коли капля води з розпущеним вапном скапує на землю; в тім місци нарастає подібний камінь як тамтой, але вже з долини в гору і називає ся накапом Буває нераз так, що скап і накап стрітять ся своїми кінцями і зростуть ся разом, а тогди утворить ся в печері великий стовп, сягаючий від споду аж до самого склепіння. По такім стовпі стїкає відтак вода зі всїх боків а лишаючи на нїм вапно вирівнує єго та вигладжує творячи з него тим способом стовп нераз дуже обемистий. Коли печера була досить вузка а таких стовпів потворило ся богато, то они з часом можуть замурувати й цїлу печеру. Того рода печеру відкрито случайно в шїсдесяти роках в **Переволоцї** коло Бучача на огороди у одного господаря підчас ораня. Печера була зовсїм не глубока, бо ледви що чоловік міг в ній сховати ся, і вузка, але по обох боках єї видко було дуже грубі стовпи з капливця, майже зрослі з собою. Судячи по грубости тих стовпів можна було припускати, що они мусять бути й дуже довгі, отже печера мусить сягати десь дуже глубоко, однакож була вже аж під верх засипана землею. В сїй печері знайдено також спорий кусень скаменїлого рога, подобаючого на ріг оленя. Однакож не було кому ту печеру близше розслїдити і господар єї засипав. Того рода печери називаємо капливцевими. Таких печер найбільше в Країнї а найкрасша і найбільша з них то Адельсберґска печера.

В того рода печерах знаходимо дуже часто останки і слїди звірят з дуже давних часів, котрі тут крили ся, а відтак або від людий або других звірят пожили смерти. Дальше знаходимо тут також слїди людскої культури як: порозбивані кости звірячі, вуглє і попіл а також первістні знаряди людскі пороблені з каміня і костий, а також хоч дуже рідко цїлі людскі кости. Того рода останки знаходять ся звичайно на самім споді печер, вкриті верствою землї, на котрій знов можуть бути останки вже

---

*) В попереднім фейлетонї стали ся дві разячі похибки, котрі тут справляємо: в шестім стовпци, в 4 рядку з гори має бути замість: „Березовом“ — „Борщевом“, а в семім стовпци в 5 рядку з долини має бути: „в Страдчу під Яновом“.

бами причини невдоволеня Русинів. Чия гадка лiпша, нехай судить кождий безсторонний.

Не хочемо однакож сказати, щоби й зазначуване невдоволеня в народї було безусловно зле; нї, й оно потрібне; лиш задля самого зазначуваня не треба ще зараз робити роздору, бо оно не єсть остаточною цїлию полїтики якогось народу. По нашій думцї „Народна Рада“, яко товариство полїтичне, була би тогди полїтично поступила, коли-б була ухвалила: Більшість членів хоче відпорного становища, хоче зазначувати невдоволенє серед Русинів. Добре, нехай зазначує. Меншість хоче иншим способом виборювати права і свободи для народу— також добре, нехай вборе; нехай більшість підпирає меншість, а що она виборе, буде уважати ся спільним здобутком для народу. Нехай нас спосіб в роботї народній не дїлить. — Так було би розумно і полїтично і не настав би роздор.

Справи краєві

(Видїл краєвий о огневій полїциї).

Велике нещастє, яке навістило Новий Санч, спонукало краєвий Видїл видати обіжник до всїх рад повітових, де пригадує, що разом з наближенєм лїта наближаєсь також небезпечність огнїв, котру збільшає звичай будувати доми з матерiялів, що не мають достаточної відпорности супротив огню, і непорадність людности. Длятого краєвий Видїл взиває, щоби повітові ради завчасу поробили відповідні зарядженя, а передовсїм, щоби постарались і запевнили ся, що закон з 10 лютого 1891 року о огневій полїциї для міст і місточок в Галичинї, а також, що приписи огневого закона для сїльских громад з 27 липня 1876 р. будуть як найточнїйше виконувані.

Специяльно Видїл краєвий візвав видїли повітові, щоби:

1) зараз пригадали всїм містам і місточкам, також сїльским громадам свого повіта істнуючі приписи о огневій полїциї і завізвали всїх начальників громад тих місцевостий до точного сповнюваня їх обовязків;

2) зарядили у всїх місцевостях свого повіта ревізиї приладів і реквізитів огневих і збагнули окремими відпоручниками, або також осібними визначеними до того комісиями, чи ті прилади відповідно функционують і находять ся в достаточній скількости, чи не зіпсувались, а відтак чи всюди істнують огневі поготовя і нічні сторожі, котрі сповнювали би свою службу належито, чи всюди находить ся достаточний запас води і т. д. остаточно взагалї, чи всї постанови закона о огневій полїциї для міст, місточок і для сїл відповідно виконують ся?

На случай достереженя яких небудь недостач і занедбаня, повітові видїли мають візвати начальників громад до безпроволочного усуненя достережених браків, а коли би візваня видїлів до означеного речинця не мали пожаданого успіху, мають поступити з цїлою строгостию против винних і недбалих, а на випадок потреби зажадати інтервенциї полїтичних властий.

Видїл краєвий уважає за конечне впливати чи то за посередництвом війтів і начальників міст, чи при помочи народних учителїв і духовеньства з проповідниць, котре в тім случаю може віддати велику прислугу — отже впливати морально на людність так, щоби сама прийшла до пересьвідченя о конечности заховань цїлої осторожности і о небезпечности, яка їй задля необачности грозить — щоби памятала о тім, що всюди і все нещастя огню повставали з малих причин і що заховуванєм тільки звичайної осторожности можна ухоронити ся перед нещастєм.

Коли остаточно мимо всякої осторожности нещастя огню годї буде оминути, треба буде поучати мешканців, особливо сїльскі громади, о важности і значіню асекурациї і їх заохочувати, щоби своє майно, для власного добре зрозумілого інтересу, обезпечили в краєвих товариствах обезпечень від огню.

Вкінци Видїл краєвий висказує надію, що вироблене почуте горожаньске і сама практика автономічного житя покаже повітовим видїлам, що і як в кождім випадку треба зарядити в добре зрозумілім інтересї мешканців, і що з цїлим жаром приступлять до виконуваня отсего візваня, також, що найдальше до місяця зложать єму з своїх заряджень докладні справозданя.

Перегляд полїтичний.

Budap. Corr. довідує ся, що спільні Делеґациї будуть могли зібрати ся на сегорічну сесию в Будапештї аж 11 червня, позаяк нема вигляду, щоби австрийска Рада державна укінчила своï роботи з кінцем сего місяця. На час сесиї делеґацийної прибудуть до угорскої столицї амбасадори і деякі посли заграничні.

В Палатї послів вела ся вчера дебата валютова. Против предложень валютових промавляло кількох послів з клюбу Гогенварта. Дальшу дебату відложено на нинї.

Комісия для ненарушимости посольскої постановила видати пос. Вахнянина судови, позаяк справа, о яку розходить ся, не має нїякого полїтичного значіня. Розходить ся тут о процес з дром Дубановичем, котрий др. Дубанович в першій інстанциї програв.

З Петербурга доносять, що цар глядить тепер зовсїм рівнодушно на то все, що дїє ся нинї в Сербії та на найновійші здобутки болгарскої полїтики і постановив рішучо не мішати ся до полїтики сих держав.

В Татар-Базарджику в Болгариї прийшло межи опозициєю а правительственною партиєю до кровавої бійки, серед котрої ранено 12 людий.

Новинки.

Львів дня 10 мая.

— **Приватні іспити учительок ручних робіт жіночих** розпічнуть ся в женьскій семинариї учительскій у Львові в четвер дня 28 червня о г. 8-ій рано письменною частею іспиту. Кандидатки, що намірюють складати сей іспит, мають внести поданя до дирекциї заведення (ул. Скарбківска ч. 39) в речинци до дня 15 червня. До

з пізнїйших часів, занесені сюди случайно водою; видко з того, що кости бувають звичайно обточені як рiняки, котрі вода несе. В середно-европейских печерах найдено останки з таких звірят, котрі або вже зовсїм вигинули, або котрі лиш рідко ще знаходять ся. Так найдено н. пр. кости мамута (передпотового слоня), носорога, льва печерного, медведя печерного, буйвола, оленя-велита, і т. д. З тих немногих костий людских, які найдено в печерах, а особливо з людскої чашки, яку найдено в 1856 р. в малій печері коло Неандерталя недалеко від Дісельдорфу в Нїмеччинї, хотїли деякі люди догадувати ся, що то суть останки передпотового чоловіка; але й при тих здогадах остало ся, доказу на то нїхто не поставив. За то можна в печерах знайти дуже цїкаві і цїнні останки людскої культури з перед'історичних часів. Так знайдено в печерах множество сокир, ножів, шкребтачок і долотців, а все то з кременя або іншого каміня. Люди тогди не знали ще зелїза і робили собі всїлякі прилади з каменя: був то тій степень людскої культури, котрий ми нинї називаємо добою камінною. В отсїм то лежить і вся вага та значінє розслїдів печер. Того рода печери бувають иногдї дуже великі. Мамутова печера в Кентукі в північній Америцї над Зеленою рікою (Green River) єсть, кажуть, 15 кільометрів (отже дві милї) довга а почисливши довготу всїх єї бічних льохів, вийде довгота цїлої печери аж до 240 кільометрів або 32 миль.

В подібний спосіб через виполоканє водою в піскових скалах потворились круглаві печери в т. зв. саксоньскій Швайцариї.

Суть знов такі печери, котрі потворили ся наслїдком огнистої сили землї; суть то т. зв. вульканічні печери. В розтопленій масї каміня робили ся величезні баньки пари і ті баньки лишили ся, коли та маса остигла і ствердла. Стїни таких печер бувають цїлі вкриті прекрасними кришталами як н. пр. славна кришталева печера в Швайцариї в берненьскім кантонї в горах, де стїни суть вкриті кришталами кварцу. В ляві, що випливає з огнистих гір, творять ся також печери, але трохи в инший спосіб. Лява з верха стигне і твердне дуже борзо а в серединї пливе дальше; коли-ж з гори перестане доплиивати горяча лява, а лява в серединї посунесь дальше, то під ствердїлою покривою зробить ся печера. Так утворила ся на острові Ісляид „чорна печера“, котра єсть на 1600 метрів довга, на 16 до 18 метрів широка, а 11 до 12 метрів висока.

Тепер ще мусимо сказати кілька слів о теплотї в печерах. Як вже звістно, говорено, що печера в Люрльох єсть в серединї покрита ледом. Випратовані з тої печери люди розповіли однакож, що так не єсть; теплота доходить там до 8 степенів. Звичайно буває в печерах така сама теплота, як середна теплота в околици печери. Суть однакож такі печери, котрих стїни бувають дїйсно майже через цїлий рік покриті ледом. Такі печери називають ся „ледовими“. До тих належать: Кольовратова печера в горі Унтерсберґ коло Зальцбурґа, печера Шкерішора в горах Бігар на Угорщинї і печера коло Добшина в північній Угорщинї в горах, званих нижними Татрами. Пересїчна річна теплота в сих печерах доходить до 1 степеня. В сих печерах творить ся в зимі лїд, а буває часто так, що він через лїто не весь розтопить ся. Причина сего з'явища ще не зовсїм роз'яснена; але позаяк входи до тих печер лежать на північ або на північний всхід і висше як печери, то припускають, що коли тут через зиму наляже студений, тяжший воздух, то не може зовсїм і через лїто вийти з печери та держить в нїй студїнь. До найславнїйших печер належать слїдуючі:

Адельсберґска печера, коло місточка Адельсберґа (По словеньски Постойна) в Країнї. Печера ся, звістна від 1213 р., єсть з ново відкритими єї частями на 9 кільометрів довга. Через ню пливе ріка Пійока 720 метрів а відтак щезає під землю. Щоби обійти цїлу печеру треба добре походити 4 години. Насамперед входить ся до старої печери, званої печерою Нептуна, високої на 22 а широкої на 48 метрів. З відси входить ся до печери цїсаря Фердинанда, котра єсть місцями до 85 метрів висока і дїлить ся на кілька частий, а іменно: „саля танців“ (16 метрів висока, 48 м. довга а 28 м. широка), в котрій що року в Зелені сьвята в понедїлок відбувають ся забави з танцями; „Кальвария“ (57 м. висока, 204 м. довга, а 196 м. широка), посеред котрої піднимає ся висока на 57 м. гора, звана Кальвариєю з розбитих величезних стовпів, з котрих одні суть білі як сніг, инші знов аж темно червоні; довга на 2360 метрів сїнь з т. зв. „капливою керницею“ і „пеклом“ — величезною голою стїною; за сими слїдує „занавіса“, величезна заслона з капливця, котра спускає ся з гори і заслонює собою печеру Архікн. Івана; в сїй послїдній печері єсть одна часть звана „ґотицкою салею“ і тут знаходить ся „мала занавіса“. Наконець слїдує печера Франц Йосифа і Єлисавети, в котрій знаходить ся гора, звана „малою кальвариєю“. Цїла печера зі всїма своїми відділами єсть повна найпрерізнїйших скапів і накапів, котрі то звисають з гори і сягають майже аж до землї, або творять величезні стовпи, що нїби підпирають стелю. Через цїлу печеру іде зелїзниця на 2268 метрів довга, по котрій сунуть вози таки руками. Може годину ходу від сеї печери на північ єсть друга печера звана

поданя треба додати метрику хресту, на доказ окінченого 18-го року житя, сьвідоцтво здоровля, моральности і послідне сьвідоцтво шкільне.

— **Монополь виробу сірників.** В Раді державнїй піднесено, як звістно, гадку заведеня податку від сірників, а Мінїстер скарбу Пленер заявив, що в принципі єсть се річ можлива, однако треба при тім увзглядпити досьвіди, які в тій справі поробили инші держави. Франция перша завела у себе монополь виробу сірників і виарендувала его одному товариству за оплатою річного чиншу 17 мілїонів франків. Однако, щоби сей монополь завести, мусїла Франция істнуючим тодї фабрикам сірників заплатити відшкодоване в сумї 32 мілїонів. В Австриї вимагало би се також дуже значних коштів, бо маємо 55 фабрик сірників з 45 моторами о силї 694 коний парових, а ті фабрики дають роботу 2950 мужчинам і 4750 женщинам. Правительство российске зробило иншого рода цікавий досьвід. Оно не завело монополю, лише податок від сірників, а тії податок мав також санітарно-полїцийний характер, бо від шкідного дуже для здоровля жовтого фосфору платить ся о много більше податку, як від иншого рода фосфору майже нешкідного, як при фабрикациї сірників, так і при їх ужитю. До того самого йде тепер Швайцария. Она хоче завести монополь, а притім змагає до того, щоби викинути з торговлї шкідний здоровлю фосфор. Ті поясненя закінчив Мінїстер тими словами: „В тій стадиї, в якій тепер ся гадка находить ся, не можу ще дати рішучого заявленя, однако тілько можу сказати, що квестия податку від сірників не є з тих, що їх можна відкинути відразу“.

— **Огні.** На Вовчій горі коло Яворова згорів дім, вартости 200 зр. Дїти підпалили его.— Так само дїти дали причину до огню в Братковичах, де була шкода на 2.200 зр. — У Вижнім в решівскім пов. згоріла загорода вартости 740 зр. — Шкода з огню на фільварку Глубока коло Дорогичівки виносить 2.500 зр. В огни удушив ся від диму хорий слуга Гринько Фелїстан. — В Кобильници рускій дня 16 м. м. Дмитро Венґерак пік собі картофлї в лїсї; огонь обняв скоро широкий простір, так що згоріло 58 морґів лїса, вартости 6000 зр. — В Яжові старім дня 24 м. м. паробив огонь шкоди на 830 зр. — У Велдїжи дня 3 м. м. на 1400 зр. (600 зр. було обезпечених). — В Задарові в бучацкім пов. дня 18 м. м. згоріли два морги лїса з неосторожности робітника. Шкода 500 зр. — В Теодорівцї шкода з огню дня 25 м. м. виносить 900 зр. — В Красієві дня 22 м. м. згоріло будинків за 4000 зр. — У Василеві 1700 зр. — В Заболотові 3000 зр. — В Дунаєві шкода з огню дня 30 м. м. 5000 зр. — У Вишнївчику 6000 зр. — На Мазурах було також кільканайцять огнів.

— **Лови на маєвих хрущів.** В Низшій Австриї молодїж шкіл народних занимає ся нищенем хрущів маєвих. Учителї платять з фондів громадских по 4 кр. за літр тих шкідників, котрих гусеницї роблять так богато шкоди в засївах. З місцевости Штокерав доносять, що там знищено вже сего року 120 гектолїтрів хрущів, з чого громада наробила богато штучного гною. Тому що в одним лїтрі містить ся около 200 хрущів, то знищено їх разом 2,400.000. Єсли приняти, що між ними були дві третини самиць, з котрих кожда зносить до 30 яєць, то можна здогадувати ся, що дїти знищили в той спосіб в самім зароді около 48 мілїонів гусениць. За ловлю хрущів заплатила громада доси 480 зр.; одна дитина зарабляла денно по 40 до 50 кр. Громадї виплатить ся то в десятеро, коли не більше.

— **Пригода телефоністки.** На засїданю вороцлавского товариства лїкарского професор Евальд представив недавно 21-лїтну дївчину телефоністку, котру підчас служби поразила електричність. Стало ся в хвили, коли обслугувала одного абонента, котрий не міг діждати ся злученя і в-друге закрутив нагло корбою. В послїху телефоністка вхопила провідний дріт в місци неізольованім — і поражена електричностию впала без памяти на землю. Небавом привели єї до памяти, але від того часу цїла права рука і плече єї безпастанно дрожить, так що не може працювати. Нїяким способом не можна їй помогти. Поражене се таке, як від грому. Лїкарі звернули увагу на се, що у телефоністок і без сильнїйших поражень проявляють ся подібні обяви.

— *Хиньский мур.* Ви чували може коли про хиньский мур? То не видумка, що він страшенно довгий і грубий. Один інжінер американьский мав недавно нагоду бачити той мур і він описує его так: Середна високість муру, бодай в тих місцях, котрі бачив інжінер, виносить півшеста метра, а що 500 метрів взносить ся мала вежа, висока на півосма метра. Фундаменти муру взагалї ґранїтові, а впрочім мур з цеґол, або з материялу, який був в околици. Мур довгий на звиш 2000 кільометрів (яких 280 наших миль) і всюди він стоїть: на долах і горах, лише понад ріками его нема. У верху муру є корито, котрим вояки, небачені ворогом, могли переходити з одної вежі до другої. Мур той збудовано мабуть 200 лїт перед Христом для оборони против Татар.

— **Розірваний медведем.** Один Чорногорець, Тит Цівоней, ходив з освоєним медведем по околицях полудневої Угорщини і показував штуки. Дня 1 с. м. показував той медвідь штуки в румуньскій місцевости Глїмбока. Чорногорець був пяний і закутою палицею бив медведя так, що той розірвав зелїзні пута, кинув ся на свого мучителя, звалив его на землю, наступив лабою на горло і зараз задушив. Відтак порозривав тїло на кусні. Ледви вирвали люди мертвого Чорногорця з лаб розлюченого медведя. Хтось приніс стрільбу і застрілив медведя.

Штука, наука і лїтература.

— **„Зорі“ ч. 8.** містить: Продовжене автобіоґрафічної повісти Т. Шевченка „Художник“ в перекладї О. Кониського; — стишки: Л. Глїбова „Думка“, В. Чайченка „Перші пролїски“ і П. Граба „На провеснї“; — продовжене етноґрафічної статї О. Кониського „В Дахнївцї“; — дальшу часть „Нових поетичних творів С. Руданьского“; — продовжене „Історії лїтератури рускої“ (Павло Чубиньский, Мих. Драгоманов) д-ра Ом. Огоновского; — продовжене статї „Народні музичні струменти на Вкраїні“; — оповістки і критичні замітки, — записки і вістки; — біоґрафію Михайла Микешина; — фейлетон (сатиру) О. Маковея, вкінци вісти з лїтератури, штуки, науки і бібліоґрафії. — З ілюстраций містить се число: портрет Михайла Микешина, „Весїлє на Угорщинї“ Г. Веспна, та „Хутір Мінайлівка, прилуцкого повіта, полтавскої ґубернії, на березї ріки Удая“. — До сего числа додано 8-ий аркуш Российско-україньского словаря“ стор. 87—94 (Ляда—Мат).

Телеґрами.

Прага 10 мая. В процесї о замахи дінамітові в Раконицях засуджено Шміда на 3, а Натального і Коляра на півтора року тяжкої вязницї.

Рим 10 мая. Виновника замаху динамітового на палату Одескальки вже зловлено.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1894, після львівск. год.

Відходять до

	Поспішний		Особовий			
Кракова	3 00	10·46	5·26	11·11	7·31	—
Підволичиск	6·44	3 20	10·16	11·11	—	—
Підвол. Підзам.	6 58	3·32	10·40	11·33	—	—
Черновець	6 51	—	10·51	3·31	11·06	—
Стрия	—	—	10·26	7·21	3 41	7 46
Белзця	—	—	9·56	7·21	—	—

Приходять з

Кракова	3 08	6·01	6·46	9·36	9·36	—
Підволочиск	2 48	10 06	6·21	9·46	—	—
Підвол. Підзам.	2 34	9·49	9·21	5·55	—	—
Черновець	10 16	—	7·11	8.13	1·03	—
Стрия	—	—	9·23	9·10	12·46	2·38
Белзця	—	—	8 24	5·21	—	—

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаємо після годинника львівского він різнить ся о 35 мінут від середно-европейского (зелїзничого): коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 год. і 35 мін.

„чорною ямою“, в котрій ловлять т. зв. протеів, маленькі звірятка блїдо-рожевої барви, майже зовсім прозорі, з червоненькими жабрами по обох боках голови, котрими віддихають і без очий а з чотирома маленькими ніжками. Звірятка ті подобаючі троха на водні ящірки, не живуть нїгде на цїлім сьвітї лиш в отсій печері і длятого купують їх люди яко велику рідкість. Ще дальше чверть години звідси єсть печера звана „Піюка яма“, котрою пливе ріка Піюка.

Синя печера. На північнім березї невеличкого острова Капрі на полудневий захід від Неаполя єсть т. зв. синя печера (Grotta azzurra). Коли зайти в погідний ясний день до тої печери, то всї стїни її та звисаючі з неї скали, з природи білі виглядають зовсім сині як би помальовані, противно же всї предмети вложені у воду в тій печері виглядають білі як срібло. Як би якимсь чародїйством прибирає в тій печері все синю барву, а в єї водї білу. Печера та єсть до 13 метрів висока, 54 м. довга, а 30 м. широка. Вхід до печери від моря єсть лиш на метер високий і можна до неї дістати ся лиш човном. Сьвітло до тої печери дістає ся лиш єї крутим входом але ломить ся в нїм так, що пускає лиш сине проміне на все, що в тій печері. В перший хвили робить ся в печері темно в очах і аж коли очи привикнуть до темноти, бачать все у синїй барві. Подібна синя печера єсть також на острові Бушево (Бусі) коло дальматиньского побережа на захід від острова Лиса.

Песя печера. Майже по середині межи містами Неаполем а Пуццуолї в Італії було у давно вигаслій огнистій горі озеро Аняно, котре для того, що з него виходила нездорова пара, осушено в 1870 р. Отже в березї того давного озера єсть невеличка, бо лиш на 3 метри висока, 3 м. довга і на метер широка печера, на споді котрої збирає ся виходяча там спід землї вуглева кислота, ґаз, котрим анї чоловік анї звіря не може віддихати і для того мусить в нїм удушити ся. Той ґаз залягає печеру досить високою верствою і коли завести туди пса, він зараз там згине; від того пішла і назва „песя“ печера. Чоловік ходить в тім ґазї лиш по колїна і для того він єму не шкодить.

Печера Фінґаля, названа так від Фінґаля, героя з Осиянових піспий анґлійского поета Макперзона. Єсть то одна із найкрасших і найдивнїйших печер в Европі. Она знаходить ся на маленьким острові Стаффа напротив острова Муль на західнім побережу Шкоції. Печера ся утворилась з одної сторони огнистою силою землї а відтак і силою води. Коли імено розтоплена маса каміня, що творить ляву, остигає борзо, то ствердне на масу без нїякої форми, але коли остигає поволи, то розпадаєсь на гранчасті стовпи. З таких гранчастих стовпів одного попри другім складає ся цїла ся печера а они двигають ще на собі грубу масу (базальт) ствердлої дуже скоро ляви. Вода виполокала відтак спід тої маси деякі стовпи і зробила так печеру, котра єсть 69 метрів довга, а стовпи по боках суть 6 до 12 м. високі і двигають на собі при вході каблук 20 метрів високий; по середині єсть печера 20 м. широка. Море входить аж до печери і єсть при вході 5 м. а на другім кінци 2 метри глубоке. Коли филї води бють об стїни печери, то по нїй розходить ся такий гук, як коли-б хто стріляв з пушок, або як коли-б страшно гриміло.

За редакцию відповідає Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.